

Landskap: *Blekinge* Upptecknat av: *A. L. Hedrusing*
 Härad: *Bräkne* Adress: *Karlskrona.*
 Socken: *Hållaryd* Berättat av: *Pren. Johan Olsson*
 Uppteckningsår: *1934.* Född år *1879 i ^{Joggebo} Foggsbo.*

Uppteckningen rör *Båtbyggeri.*
Om en båt byggs.
Några båtbyggare.

5143

Båtbygge.

Olsson berättade, att han lärt hos båtbygg-
garen Nils Larsson, Klarön, Vekernum för 40-45
år sedan.

"Jag började vid 19 års ålder, sade han. Först
hade jag hjälp av sin morbror och sedan av en dräng.
De 3 första båtarna, som jag byggde var en 13-fots,
en 18-fots- och en 26-fots däckad bakspegelbåt.
Lidaren byggdes ej mer, utan små båtar. För
8-10 år sedan började man med murarar-
de fiskerbåtar. För 25-30 år sen började man
bygga bostadskrassar 20-23 fot långa. Den sista
byggdes för omkring 10 år sedan.

För byggdes båtarna "på klant" (d. v. s.
bordet lades kant i kant), men nu äro de klank-
byggda (d. v. s. de övre bordens underkantar läggas
öns de nedre örkantar.)"

Hur en båt bygges.

"Tills förstär, köl, akterstäv, bord och spant,
d. v. s. till alla utom inredningen, användes
skvirke. Verkstet får vi få en hand, men det sägas
säll. Den bästa båttypen är kockertypen. Det
är en pitetig typ.

Kölen görs av en rak bit, ak- köl i stävan.
terstäv och förstäv helst av kockved, eljest får
man skarpa med nit igenom. När kölen och
stävarna gjorts böjas man med bordläggningen. Bordläggning.
(obs detta förfringsstäm är vid klubbbyggnad?)
Bygger man på klavell måste man spanta först.)
Kölbordet lägges först. Det är nästan rakt. De
övrige bordet svänga mer och mer uppåt bugg-
sidorna. För att bordet ska kunna böjas, ko- Basning av
kas de med ånga. Detta kallas att de "basas." bordet.
Detta tillgås sålunda: Får en ^{stör} gryta ledas ånga i ett

rör till en Träkumma, den s.k. "baskistan" eller
"ängkistan." (Se bild 56.) Vid denna ena ändan
finnes en lucka, genom vilken borden instickas
(Se bild 57). Denna behandling är skarp och kraftig.
För bände man borden vid sakta eld för att
för dem böjliga.

Sedan borden besatts, böjas de för hand. *Böjning
av borden*
Detta tillgås så, att en knubbe slås genom bordet
i försturen, som böjes det och man sätter fast det
med "skrut fingrar" (= gammaldags klämmor, för
av trä, nu av järn.) Första kölgångsbordet är nästan
rakt. Mitt i "slaget" (svängsen) är det krokigast.

Den spantarna man. Spanten huggas och *Spantning.*
sågs ut efter kirkens i båten. Bådet är dock själv
vuxet virke.

Bänstus sättes balkvägar i *Bäckning.*
i båten. På dessa läggs täcksbalkarna, som äro

Två balkar (2-3 tum tjocka.) överpå dessa balkar läggs "skandäck", som består av en ekbräda, som går över på kring båten. Skandäckets tjocklek beror på båtens storlek (t.ex. 1/2 tum tjockt.)

Överpå skandäck läggs slutligen det vanliga däck, som består av 2 1/2-3 tum breda däckbräder av furu eller gran. Kring däck sättes en uppstående list, som kallas för "skvättbord".

(Invändigt vid däckkanten 1 tum under denna ö 1-2 tum överpå sättes den s.k. "sejnen". Detta dock blott på större båtar, som ha både last ö maskinrum.)

På vanliga varv står båten, när den byggs på en s.k. "slip", som före var en rämma, men nu är en räls med hjul och doringar, från vilken båten

Slip.

direkt kan sjösättas. Här på Jäggsö ha
 vi bara en rännna, från vilken båten
 sjösättes. När den bygges står den på en
 plankor eller på marken inne i båt-
 byggnist (Se bild 58a + b).

Någon byggare vi här 30 stycken båtar
 av kostertyp, mest däcksbåtar. Man har be-
 rättat, att denna typ kommit från Göteborgs-
 trakten. Kosterbåtarna äro ej så bra som
 ryseglbåtarna, om de ej äro däckade."

För öfrigt hänvisas till Dr. Torsten Ritz' uppsats
 Båttbyggnad i Blekinge (Blekingeboken 1929, sid 143)
 samt till Philibert Hennings uppsats Inne.
 Havs- och kustens båtar (Blekingeboken 1933, sid 73)

6.
5143

Några båtbyggare härte.

Det är ungefär 50 år sedan, de började
fäcka båtarna. Fiskaren och båtbyggaren
Ola Mattsson på Skallö var den förste, som
byggde några båtar med däck och pump.
Men det var ingen modell på den, fast
idén var fin.

En båtbyggare, som var styv, var
Adolf Nilssons far på Skallö.

Min onkel Ola Persson var den
förste, som hade en Fostkkrasse. Det
var ungefär år 1899.

6

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV